

NEMZETGAZDASÁGI MINISZTERIUM

51 341 02 Ékszerbecsüs

Komplex szakmai vizsga

Szóbeli vizsgatevékenység

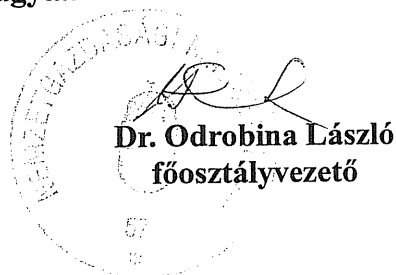
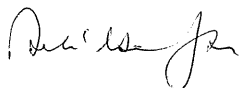
A vizsgafeladat megnevezése: Az iparművészet (ékszer, dísz tárgy, óra) története, drágakövek, nemesfémek

A vizsgafeladat időtartama: 30 perc (felkészülési idő 15 perc, válaszadási idő 15 perc)
A vizsgafeladat értékelési súlyaránya: 40%

A 315/2013. (VIII. 28.) Kormányrendelet 3. § (2) bekezdésében foglaltak alapján a szakmai vizsga szóbeli tételét a 001138/2014-5522 számon kiadom.

Jóváhagyta:

EREDETIVEL MINDENBEN
MEGEGYEZŐ MÁSOLAT

Dr. Odrobina László
főosztályvezető

2014

**NEMZETI MUNKAÜGYI HIVATAL
SZAK- ÉS FELNŐTTKÉPZÉSI IGAZGATÓSÁG**

Érvényes: 2014. 01. 29-től

Részsakképesítés: 51 341 02 Ékszerbecsüs

Szóbeli vizsgatevékenység

A vizsgafeladat megnevezése: Az iparművészet (ékszer, dísz tárgy, óra) története, drágakövek, nemesfémek

A vizsgafeladat ismertetése: A központi vizsgafeladatok az alábbi témakörök alapján kerülnek összeállításra:

Ékszerek, dísz tárgyak az egyes művészettörténeti korokban,

Ékszer és dísz tárgy típusok jellemzői

Készítési és díszítő technikák

Liturgikus rendeltetésű ötvöstárgyak

Nagy ékszerházak kialakulása

Tömegtermelés a nemesfémiparban

Divatékszerek megjelenése, tulajdonságai

Órák, ékszerórák, óraszerkezetek jellemzői

Általános drágakőtudomány: szakkifejezések, fizikai-kémiai tulajdonságok, csiszolási formák

A gyémánt tulajdonságai, minősítése, összetévesztési lehetőségei

A fontosabb színes drágakövek jellemzői

Szintetikus kövek, műtermékek, utánzatok tulajdonságai

Drágakő-vizsgáló eszközök, műszerek, módszerek

Nemesfémek fajtái, ötvözetei, jellemzői, ötvözetszámítás

Nemesfém-vizsgáló módszerek

Nemesfémek hitelesítése, a fémjelzés története

Ékszer- és fémjel-hamisítások módszerei, felismerésük lehetőségei

Kommunikáció a felvevőhelyen

Biztonsági, vagyonvédelmi előírások

Műtárgyvédelem, védett műtárgyak, vámügyi szabályok

Amennyiben a tétel kidolgozásához segédeszköz szükséges, annak használata megengedett, az erre vonatkozó információkat a tétel tartalmazza. A felhasználható segédeszközöket a vizsgaszervező biztosítja.

A feladatsor első részében található 1–20-ig számozott vizsgakérdéseket ki kell nyomtatni, majd pontosan kettévágni. Ezek lesznek a húzótételek.

A második részben található a tanári példány, amely az értékelést segíti.

A tételsor a (12/2013. (III. 28.) NGM rendelettel módosított) 27/2012. (VIII. 27.) NGM rendeletben foglalt szakképesítés szakmai és vizsgakövetelménye alapján készült.

1.

- **Foglalja össze röviden az ókori kultúrák földrajzi elhelyezkedését, jellemzőit, az egyes kultúrákban alkalmazott jellegzetes ötvöstechnikákat!**
- **Sorolja fel az arany tulajdonságait és az ékszerek készítésénél használt ötvözeteket!**
- **Fejtse ki a drágakő, szintetikus kő, műtermék, utánzat fogalmakat példákkal!**

2.

- **Mutassa be röviden a népvándorlás kora ötvösművészetének jellemzőit, a korai középkor jelentős központjait!**
- **Sorolja fel az ezüst tulajdonságait és az ékszereknél, dísz tárgyaknál használt ötvözeteket!**
- **Jellemezze a kémiai kötéseket és a kristályszerkezetek fajtáit!**

3.

- **Mutassa be röviden a román kori művészet főbb jellemzőit, megjelenésüket az ötvösművészetben, és beszéljen a korszak két legfontosabb zománctechnikájáról!**
- **Sorolja fel a platina, palládium tulajdonságait és az ékszerek készítésénél használt ötvözeteit!**
- **Részletezze az optikai határjelenségek fajtáit és szerepüket a drágakövek külső megjelenésében!**

4.

- **Fejtse ki röviden a gótika keletkezését, földrajzi megjelenését, az ötvösség jellemző stílusjegyeit, különös tekintettel a korszak zománcújdonságaira!**
- **Mondja el, milyen nemesfém-vizsgálati módszereket alkalmaz a becsüs, és hogyan az ékszerek, dísz tárgyak vizsgálatánál?**
- **Foglalja össze a zárványok típusait és szerepüket a kő eredetének a megállapításánál!**

5.

- **Mutassa be röviden a céhek legfontosabb funkcióit, működésüket, különös tekintettel a fémjelzés történetében játszott szerepükre!**
- **Válassza ki és jellemezze a belföldi nemesfém tárgyak fémjeleit 1867–1937 között!**
- **Sorolja fel a csiszolási formákat és tulajdonságaikat!**

A tételhez használható segédeszköz:

- A belföldi nemesfém tárgyak összes fémjelének rajza 1867–2013 között külön felirat, utalás nélkül

6.

- **Foglalja össze röviden a reneszánsz kialakulását, legjellemzőbb stíluselemeit, azok megjelenését az ötvöstárgyakon, jellegzetes reneszánsz ékszerfajtákon!**
- **Válassza ki és jellemezze a külföldről behozott nemesfém tárgyak fémjeleit 1867–1937 között!**
- **Sorolja fel a gyémánt kémiai-fizikai tulajdonságait, azonosításának módszereit, eszközeit!**

A tételhez használható segédeszköz:

- A külföldről behozott nemesfém tárgyak összes fémjelének rajza 1867–2013 között külön felirat, utalás nélkül

7.

- **Mutassa be röviden a manierizmus időszakát, művészeti központjait, az ötvösművességben használt különleges anyagait és motívumait!**
- **Válassza ki és jellemezze a belföldi nemesfém tárgyak fémjeleit 1937–1966 között!**
- **Foglalja össze a briliáns csiszolási forma jellemzőit, a gyémánt csiszolásának minősítését, kategóriáit!**

A tételhez használható segédeszköz:

- A belföldi nemesfém tárgyak összes fémjelének rajza 1867–2013 között külön felirat, utalás nélkül

8.

- **Foglalja össze röviden a barokk stílus ideológiáját, formavilágát, kialakulásának helyét és idejét, az ötvösségre gyakorolt hatását!**
- **Válassza ki és jellemezze a külföldről behozott nemesfém tárgyak fémjeleit 1937–1966 között!**
- **Részletezze a gyémánt tisztaságának minősítését, kategóriáit!**

A tételhez használható segédeszköz:

- A külföldről behozott nemesfém tárgyak összes fémjelének rajza 1867–2013 között külön felirat, utalás nélkül

9.

- **Foglalja össze röviden a három részre szakadt Magyarország ötvösművészetét, ötvös központjait, és beszéljen a jelentősebb ötvösökről ebből a korból!**
- **Válassza ki és jellemezze a belföldi nemesfém tárgyak fémjeleit 1966–1998 között!**
- **Magyarázza el a gyémánt színének vizsgálatát, kategóriáit!**

A tételhez használható segédeszköz:

- A belföldi nemesfém tárgyak összes fémjelének rajza 1867–2013 között külön felirat, utalás nélkül.

10.

- **Fejtse ki röviden a rokokó ékszerdivatjának jellemző tárgyait, ékszereit!**
- **Válassza ki és jellemezze a külföldről behozott nemesfém tárgyak fémjeleit 1966–1998 között!**
- **Sorolja fel az óraszerkezetek meghatározásának fő szempontjait!**

A tételhez használható segédeszköz:

- A külföldről behozott nemesfém tárgyak összes fémjelének rajza 1867–2013 között külön felirat, utalás nélkül

11.

- **Fejtse ki röviden a klasszicista művészet sajátosságait, formakincsét, az antik művészet hatását az ékszerviseletre!**
- **Válassza ki és jellemezze a belföldi nemesfém tárgyak fémjeleit 1999–2006 között!**
- **Részletezze, milyen tulajdonságaik alapján különíthetők el egymástól a következő vörös drágakövek: rubin, almandin, rubellit, vörös spinell!**

A tételhez használható segédeszköz:

- A belföldi nemesfém tárgyak összes fémjelének rajza 1867–2013 között külön felirat, utalás nélkül

12.

- **Fejtse ki röviden a romantika kora, a biedermeier stíluskorszakát, különös tekintettel az új technológiák, hamisítási módszerek megjelenésére**
- **Válassza ki és jellemezze a külföldről behozott nemesfém tárgyak fémjeleit 1999–2006 között!**
- **Magyarázza el, milyen tulajdonságai alapján különítené el egymástól a következő zöld drágaköveket: smaragd, krizolit, krizopráz, moldavit!**

A tételhez használható segédeszköz:

- A külföldről behozott nemesfém tárgyak összes fémjelének rajza 1867–2013 között külön felirat, utalás nélkül

13.

- **Mutassa be röviden a historizmus megjelenési formáit Itáliában, Franciaországban, Angliában a jelentősebb ékszerészek példáján!**
- **Válassza ki és jellemezze a nemesfém tárgyak fémjeleit 2006-tól!**
- **Magyarázza el, milyen tulajdonságai alapján különítené el egymástól a következő világoskék köveket: ceylon zafír, akvamarin, kék topáz, kék szintetikus spinell!**

A tételhez használható segédeszköz:

- A nemesfém tárgyak összes fémjelének rajza 1867–2013 között külön felirat, utalás nélkül

14.

- **Foglalja össze röviden, mutassa be példákkal, miben hozott újat a nagy nemesfémes cégek alapítása a XIX. században!**
- **Fejtse ki a következő fogalmak jelentését: fémjel, mesterjel, gyártójel, hivataljel, azonossági jel!**
- **Indokolja meg, mi a közös és mi a különbség a következő drágakövek között: ametiszt, karneol, jáspis, nemesopál!**

15.

- **Mutassa be röviden a szecessziót jelentős képviselői munkásságán keresztül!**
- **Válassza szét és jellemezze az 1972-es Bécsi Egyezmény platina-, arany- és ezüstötvezeteket hitelesítő Közös Ellenőrző Jeleit (konvenciójelek)!**
- **Jellemezze röviden a szerves eredetű drágaköveket!**

A tételhez használható segédeszköz:

- A nemesfém tárgyak összes konvenciójelének rajza külön felirat, utalás nélkül

16.

- **Fejtse ki röviden az art déco megjelenésének ideológiai indíttatását, jellemző stíluselemeit, az ékszerkészítésben felhasznált anyagait!**
- **Sorolja fel, milyen fémjel-hamisítási módszereket ismer!**
- **Magyarázza el, milyen tulajdonságai alapján különíthető el a gyémánttól a cirkónia, a szintetikus moissanit, a fabulit!**

17.

- **Mutassa be röviden a szakosodás legfőbb irányait a nemesfémiparban a XX. század első felében, és soroljon fel különféle készítési és díszítő technikákat!**
- **Válassza szét országonként a külföldi nemesfém tárgyakon lévő, a Magyarországon használttal egyenértékű fémjeleket!**
- **Részletezze, milyen eszközökkel és hogyan vizsgálható a kövek keménysége!**

A tételhez használható segédeszköz:

- A nemesfém tárgyak összes egyenértékű fémjelének rajza külön felirat, utalás nélkül

18.

- **Összegezze röviden a II. világháború utáni fejlődés gazdasági és technikai hátterét a nemesfémiparban, mutassa be az ékszeripar legfrissebb irányzatait!**
- **Részletezze, mi a becsüs feladata és hogyan kommunikál a felvevőhelyen egy ékszer készpénzes felvásárlásakor!**
- **Mondja el, milyen eszközöket és hogyan alkalmazna foglalatlan és foglalt drágakövek tömegének mérésére.**

19.

- **Fejtse ki röviden a divatékszerek megjelenésének társadalmi, technikai hátterét, anyagait, tulajdonságait!**
- **Sorolja fel, milyen vagyónvédelmi megoldások alkalmazhatók egy ékszer-felvevőhelyen, ékszerüzletben a biztonságos üzletmenet érdekében!**
- **Részletezze, milyen drágakő-vizsgáló eszközöket, műszereket alkalmazna egy színes kő meghatározásánál!**

20.

- **Soroljon fel liturgikus rendeltetésű ötvöstárgyakat (katolikus, protestáns, judaika)!**
- **Nevezze meg, hogy milyen ékszerhamisítási módszereket ismer, és részletezze az ékszerek azonosításának lehetőségeit!**
- **Magyarázza el, milyen előírások vonatkoznak védett tárgyak felvásárlására/értékesítésére, az 50 évnél idősebb ékszerek kivételére!**

AZ ÉRTÉKELÉS SZEMPONTJAI

Tanári példány

1.

- **Foglalja össze röviden az ókori kultúrák földrajzi elhelyezkedését, jellemzőit, az egyes kultúrákban alkalmazott jellegzetes ötvöstechnikákat!**
- **Sorolja fel az arany tulajdonságait és az ékszerek készítésénél használt ötvözeteket!**
- **Fejtse ki a drágakő, szintetikus kő, műtermék, utánczat fogalmakat példákkal!**

Kulcsszavak, fogalmak:

- Ötvösség-kovács mesterség, fémek megismerése, arany- és fémbányászat, kohászat, lemezkészítés, huzalkészítés, domborítás, öntés, vésés, illesztés, zsanérok, filigrán, granuláció, zománcozás, nielló, aranyozás
- Egyiptomi ötvösség, sumér (mezopotámiai) ötvösség, Kis-Ázsia ötvössége, krétai ötvösség, mükénéi ötvösség, etruszk aranyművesség, görög ötvösség, római ötvösség: jellemzése, fő ismertetőjegyei, jellemző technikái
- Az arany tulajdonságai: vegyjele, keménysége, színe, kristályszerkezet típusa, sűrűsége, olvadáspontja, ötvözetek, ötvözőanyagok, ötvözetek színei
- Drágakő – természetes eredetű; szintetikus kő – mesterséges eredetű; műtermék – nincs természetes megfelelője; utánczat – csak színben hasonlít az eredetire

2.

- **Mutassa be röviden a népvándorlás kora ötvösművészetének jellemzőit, a korai középkor jelentős központjait!**
- **Sorolja fel az ezüst tulajdonságait és az ékszereknél, dísz tárgyaknál használt ötvözeteit!**
- **Jellemezze a kémiai kötések és a kristályszerkezetek fajtáit!**

Kulcsszavak, fogalmak:

- A szkíták ötvössége, bizánci ötvösség, germán aranyművesség, a honfoglaló magyarok ötvösségének jellemzői, főbb ismertetőjegyei, jellemző technikái
- Az ezüst tulajdonságai: vegyjele, keménysége, színe, kristályrács típusa, sűrűsége, olvadáspontja, ötvözetei, ötvözőanyagai, régi finomsága – lat
- Kémiai kötések: az ionos kötés, kovalens kötés, fémes kötés, Van der Waals-kötés jellemzése
- Kristályrendszerek: a szabályos, trigonális, hexagonális, tetragonális, rombos, monoklin, triklin jellemzése

3.

- **Mutassa be röviden a román kori művészet főbb jellemzőit, megjelenésüket az ötvösművészetben, és beszéljen a korszak két legfontosabb zománctechnikájáról!**
- **Sorolja fel a platina, palládium tulajdonságait és az ékszerek készítésénél használt ötvözeteit!**
- **Részletezze az optikai határjelenségek fajtáit és szerepüket a drágakövek külső megjelenésében!**

Kulcsszavak, fogalmak:

- X. sz.-tól kézműves műhelyek kolostorok mellett, Theophilus presbiter: Diversarum artium schaedula – szerszámok, technikák leírása
- A korabeli ötvöstárgyak jellemzői, a korszak fő ötvösmű-típusai
- Árpád-kori magyar ötvösség jellemzői
- A korszak zománctechnikái: kelta beágyazott zománc, keleti rekeszzománc
- A platina tulajdonságai: vegyjele, színe, keménysége, sűrűsége, olvadáspontja, ötvözetei
- A palládium tulajdonságai: vegyjele, színe, sűrűsége, olvadáspontja, ötvözetei
- Optikai határjelenségek: fényszóródás, fényvisszaverődés, fénytörés, kettőtörés, teljes visszaverődés és jelentőségük a gyémántcsiszolásnál

4.

- **Fejtse ki röviden a gótika keletkezését, földrajzi megjelenését, az ötvösség jellemző stílusjegyeit, különös tekintettel a korszak zománcújdonságaira!**
- **Mondja el, milyen nemesfém-vizsgálati módszereket alkalmaz a becsüs, és hogyan az ékszerek, dísz tárgyak vizsgálatánál?**
- **Foglalja össze a zárványok típusait és szerepüket a kő eredetének a megállapításánál!**

Kulcsszavak, fogalmak:

- A gótika kialakulása a XII. sz. közepétől Európában
- A gótikus ötvösség atyja: Hugo d'Oignies, francia szerzetes ötvös
- A korszak jellegzetes tárgyai: diadémok, övcsatok, borostyánlevél-függelék, cibórium, úrmutató (monstrancia), kelyhek, gyertyatartók
- Zománcművesség: vésett aljú zománc, sodronyzománc, ronde-bosse zománc
- A csepp-próba eszközei, módszere
- A karcvizsgálat eszközei, módszere
- Egyfázisú, kétfázisú, háromfázisú zárványok

5.

- **Mutassa be röviden a céhek legfontosabb funkcióit, működésüket, különös tekintettel a fémjelzés történetében játszott szerepükre!**
- **Válassza ki és jellemezze a belföldi nemesfém tárgyak fémjeleit 1867–1937 között!**
- **Sorolja fel a csiszolási formákat és tulajdonságaikat!**

A tételhez használható segédeszköz:

- A belföldi nemesfém tárgyak összes fémjelének rajza 1867–2013 között külön felirat, utalás nélkül

Kulcsszavak, fogalmak:

- A céhek születése, céhszabályzat, tagok érdekeinek védelme, minőség biztosítása (nemesfém-vizsgálat, hitelesítés), csalás megbüntetése
- A céh tagjai életének szabályozása, ugyanakkor egyfajta protekcionista védelem is
- Az oktatás, mesterré válás szabályozása, a legények kötelező vándorlása
- A céhrendszer megszűnése
- Az európai fémjelzés kialakulása: a fő típusok megjelenése (fémfinomság, mesterjel, dátumbélyeg)
- Belföldi fémjelek 1867–1937: nagy aranytárgyak, kis aranytárgyak; nagy ezüstitárgyak, kis ezüstitárgyak
- Csiszolási formák: briliáns, smaragdcsiszolás, baguette, princess, marquise vagy navett, achtkant, hollandi rózsa stb.

6.

- **Foglalja össze röviden a reneszánsz kialakulását, legjellemzőbb stíluselemeit, azok megjelenését az ötvöstárgyakon, jellegzetes reneszánsz ékszerfajtákon!**
- **Válassza ki és jellemezze a külföldről behozott nemesfém tárgyak fémjeleit 1867–1937 között!**
- **Sorolja fel a gyémánt kémiai-fizikai tulajdonságait, azonosításának módszereit, eszközeit!**

A tételhez használható segédeszköz:

- A külföldről behozott nemesfém tárgyak összes fémjelének rajza 1867–2013 között külön felirat, utalás nélkül

Kulcsszavak, fogalmak:

- Az emberközpontú reneszánsz születése, elterjedése, a fő központok, mesterek, források (Cellini: Önéletrajz; Biringuccio: Pirotechnia – technikai ismeretek)
- Reneszánsz ékszerfajták: gyaluforgács lánc, dióbél lánc, korsós lánc, méreggyűrű, a fülbevaló újbóli megjelenése, karkötők, ruhadíszek
- A földrajzi felfedezések hatása az ötvösségre
- A magyar reneszánsz ötvösség
- Behozatali fémjelek: 1867–1937: 1867–1968; 1868–1872; 1872–1902; 1902–1937
- A gyémánt tulajdonságai: adamasz, kémiai összetétel, kristályrendszer, kristályformák, keménység, hasadás, sűrűség, törésmutató, fény, szín, hővezető képesség
- A gyémánt azonosítása: keménység, hasadás, sűrűség, zárványok; gyémántteszter, reflektométer

7.

- **Mutassa be röviden a manierizmus időszakát, művészeti központjait, az ötvösművességben használt különleges anyagait és motívumait!**
- **Válassza ki és jellemezze a belföldi nemesfém tárgyak fémjeleit 1937–1966 között!**
- **Foglalja össze a briliáns csiszolási forma jellemzőit, a gyémánt csiszolásának minősítését, kategóriáit!**

A tételhez használható segédeszköz:

- A belföldi nemesfém tárgyak összes fémjelének rajza 1867–2013 között külön felirat, utalás nélkül

Kulcsszavak, fogalmak:

- A késő reneszánsz időszaka Angliában, Spanyolországban, Itáliában
- A sokszorosított mintalapok szerepe az ékszertípusok elterjedésében (Erasmus Hornick – Nürnberg)
- Sellők, tengeri kígyók, sárkányok, gyíkok, mitológiai teremtmények ábrázolása
- Barokk gyöngy, szoborzmánc, csiszolt drágakövek násfákban
- A drágakőcsiszolás technikájának fejlődése, hatása az ékszerművességre (fazettálás)
- Belföldi fémjelek 1937–1966: platinatárgyak; nagy aranytárgyak, kis aranytárgyak; nagy ezüstitárgyak, kis ezüstitárgyak
- Briliáns: tábla, korona, rundiszt, pavillion, összesen 57 fazetta
- A gyémánt csiszolásának minősítése: M1 – Modern, F1 – Fantázia1, M2 – Félmodern, F2 – Fantázia2, R1 – Régi, R2 – Nagyon régi, A1 – Achtkant, Gy – Gyémánt

8.

- **Foglalja össze röviden a barokk stílus ideológiáját, formavilágát, kialakulásának helyét és idejét, az ötvösségre gyakorolt hatását!**
- **Válassza ki és jellemezze a külföldről behozott nemesfém tárgyak fémjeleit 1937–1966 között!**
- **Részletezze a gyémánt tisztaságának minősítését, kategóriáit!**

A tételhez használható segédeszköz:

- A külföldről behozott nemesfém tárgyak összes fémjelének rajza 1867–2013 között külön felirat, utalás nélkül

Kulcsszavak, fogalmak:

- Amerika felfedezése, Európa meggazdagodása
- Az ékszerkészletek korszaka, a garnitúrák elemei
- Nagy, feltűnő ékszerek: szimmetrikus szalagcsokrok (Sévigné-melltű), virágminták
- Férfi kiegészítők: gombok, kalapdíszek, rendjelek (Aranygyapjas-rend, Térdszalag-rend), cipőcsatok
- A fazettált drágakövek, a gyémánt elterjedése, a nappali és estélyi ékszerek szétválása
- Behozatali fémjelek 1937–1966: platinatárgyak; aranytárgyak; ezüstitárgyak
- A gyémánt tisztaságának minősítése: IF, VVSI₁, VVSI₂, VSI₁, VSI₂, SI₁, SI₂, P₁, P₂, P₃, 10-szeres nagyítású, triplet lupéval, illetve szabad szemmel

9.

- **Foglalja össze röviden a három részre szakadt Magyarország ötvösművészetét, ötvös központjait, és beszéljen a jelentősebb ötvösökről ebből a korból!**
- **Válassza ki és jellemezze a belföldi nemesfém tárgyak fémjeleit 1966–1998 között!**
- **Magyarázza el a gyémánt színének vizsgálatát, kategóriáit!**

A tételhez használható segédeszköz:

- A belföldi nemesfém tárgyak összes fémjelének rajza 1867–2013 között külön felirat, utalás nélkül.

Kulcsszavak, fogalmak:

- A Magyar Királyság, a hódoltsági mezővárosok és az Erdélyi Fejedelemség legfontosabb központjai
- A magyar barokk ötvösség fő tárgy típusai, mesterei: trébelt asztali díszedények, egyházi tárgyak (Nürnberg, Augsburg hatása), Hahn Sebestyén, Szilassy János
- Talpas poharak: vésett, trébelt verejtékcseppes, gyémántmetszéses, tájképes, pogánypénzes díszítés
- Ékszerek: násfák, nyakékek, fejdíszek, övek, gyűrűk fajtái
- Belföldi fémjelek 1966–1998: platina; arany; nagy ezüstitárgyak, kis ezüstitárgyak
- A gyémánt színének minősítése: R, TW, W, TCr, Cr, TCa, Ca, VLY, LY, Y, nappali fény lámpával, fehér háttér előtt, szín-összehasonlító kórosorozattal

10.

- **Fejtse ki röviden a rokokó ékszerdivatjának jellemző tárgyait, ékszereit!**
- **Válassza ki és jellemezze a külföldről behozott nemesfém tárgyak fémjeleit 1966–1998 között!**
- **Sorolja fel az óraszerkezetek meghatározásának fő szempontjait!**

A tételhez használható segédeszköz:

- A külföldről behozott nemesfém tárgyak összes fémjelének rajza 1867–2013 között külön felirat, utalás nélkül

Kulcsszavak, fogalmak:

- A viselet és az ékszerdivat változása a 18. században
- Az aszimmetrikus, naturalisztikus elemek, motívumok elterjedése
- Ékszerek: nyakék (choker, riviére), gyémánt bouquet, chatelaine, giardinetto-gyűrű
- Viselet-kiegészítők: szelence, cipőcsat, botvég, óra
- Behozatali fémjelek 1966–1998: platinatárgyak; aranytárgyak; ezüstitárgyak
- Az óraszerkezetek meghatározásának fő szempontjai: külső meghatározók, belső meghatározók, egyéb meghatározók

11.

- **Fejtse ki röviden a klasszicista művészet sajátosságait, formakincsét, az antik művészet hatását az ékszerviseletre!**
- **Válassza ki és jellemezze a belföldi nemesfém tárgyak fémjeleit 1999–2006 között!**
- **Részletezze, milyen tulajdonságaik alapján különíthetők el egymástól a következő vörös drágakövek: rubin, almandin, rubellit, vörös spinell!**

A tételhez használható segédeszköz:

- A belföldi nemesfém tárgyak összes fémjelének rajza 1867–2013 között külön felirat, utalás nélkül

Kulcsszavak, fogalmak:

- A viselet és az ékszerek változása, összefüggése a 18-19. század fordulóján
- A régészeti feltárások, egyiptomi hadjáratok hatása az ékszerek típusaira, ornamentikájára: gemmák, bokalánc, bokaperec
- Legfontosabb technikai újítások: lemezhengerlés, öntési technológia tökéletesedése, galvanizálás
- Használati tárgyak: serleg, gyertyatartó, váza, asztali készlet, bonbonniére, burnótszelence, gomb, csat, díszkard
- A magyar klasszicizmus nagy mestere: Szentpétery József – sokalakos domborművek
- Belföldi fémjelek 1999–2006: platinatárgyak; aranytárgyak; ezüsttárgyak
- Vörös drágakövek elkülönítése: optikai viselkedés, törésmutató, sűrűség, keménység különbségei

12.

- **Fejtse ki röviden a romantika kora, a biedermeier stíluskorszakát, különös tekintettel az új technológiák, hamisítási módszerek megjelenésére**
- **Válassza ki és jellemezze a külföldről behozott nemesfém tárgyak fémjeleit 1999–2006 között!**
- **Magyarázza el, milyen tulajdonságai alapján különítené el egymástól a következő zöld drágaköveket: smaragd, krizolit, krizopráz, moldavit!**

A tételhez használható segédeszköz:

- A külföldről behozott nemesfém tárgyak összes fémjelének rajza 1867–2013 között külön felirat, utalás nélkül

Kulcsszavak, fogalmak:

- Új anyagok, formák „középkori”, „nemzeti” tendenciák érvényesülése
- Olcsóbb drágakövek, vékony aranylemezek, nem nemesfémek, vasékszerek alkalmazása
- Új technológiák: sajtolás, sorozatgyártás, félkész termékek raktározása
- „Nappali” – „esti” ékszertípusok, formák hagyományának kialakulása
- Magyarországon a levert szabadságharc eszméi ékszereken
- Behozatali fémjelek 1999–2006: platinatárgyak; aranytárgyak; ezüstitárgyak
- Zöld drágakövek elkülönítése: optikai viselkedés, törésmutató, sűrűség, keménység, zárványok különbségei

13.

- **Mutassa be röviden a historizmus megjelenési formáit Itáliában, Franciaországban, Angliában a jelentősebb ékszerészek példáján!**
- **Válassza ki és jellemezze a nemesfém tárgyak fémjeleit 2006-tól!**
- **Magyarázza el, milyen tulajdonságai alapján különítené el egymástól a következő világoskék köveket: ceylon zafír, akvamarin, kék topáz, kék szintetikus spinell!**

A tételhez használható segédeszköz:

- A nemesfém tárgyak összes fémjelének rajza 1867–2013 között külön felirat, utalás nélkül

Kulcsszavak, fogalmak:

- Az ókori, középkori és a reneszánsz formák, típusok újjáélesztése
- Castellani: a historizálás mint forma és technika, az etruszk granuláció felélesztése
- Giuliano: eklektikus alkotói felfogás
- Froment-Meurice: gót, majd reneszánsz ékszerek
- Falize: mór elemek, zománcmunkák
- Viktória-kor: szentimentalizmus, emlékékszerek, gyászékszerek, nyakkendőttük
- Fémjelek 2006-tól: platinatárgyak; aranytárgyak; ezüstitárgyak; 2012-től palládium-tárgyak
- Világoskék kövek elkülönítése: optikai viselkedés, törésmutató, sűrűség, keménység fluoreszcencia különbségei

14. tétel

- **Foglalja össze röviden, mutassa be példákkal, miben hozott újat a nagy nemesfémes cégek alapítása a XIX. században!**
- **Fejtse ki a következő fogalmak jelentését: fémjel, mesterjel, gyártójel, hivataljel, azonossági jel!**
- **Indokolja meg, mi a közös és mi a különbség a következő drágakövek között: ametiszt, karneol, jáspis, nemesopál!**

Kulcsszavak, fogalmak:

- A tömegtermelés kontra egyedi ékszer, egyedi márka
- A tervező és a kézműves, gyártó szétválása
- Cartier, Christofle, Boucheron, Tiffany, Fabergé munkássága
- Fémjel – a nemesfém tartalmat, nemesfém finomságot hitelesítő jegy; mesterjel – a készítő mester jele; gyártójel – a gyártó cég jele; hivataljel – a fémjelző intézet jele; azonossági jel – külföldre történő kiszállítás/visszaszállítás utáni azonosításra szolgál
- Mindegyik drágakő szilícium-dioxid változat
- Ametiszt – lila, jókristályos; karneol – vörös, aggregátum; jáspis – többféle szín, átlátszatlan; nemesopál – tarka színjáték

15.

- **Mutassa be röviden a szecessziót jelentős képviselői munkásságán keresztül!**
- **Válassza szét és jellemezze az 1972-es Bécsi Egyezmény platina-, arany- és ezüstötvezeteket hitelesítő Közös Ellenőrző Jeleit (konvenciójelek)!**
- **Jellemezze röviden a szerves eredetű drágaköveket!**

A tételhez használható segédeszköz:

- A nemesfémtárgyak összes konvenciójelének rajza külön felirat, utalás nélkül

Kulcsszavak, fogalmak:

- A szecesszió megjelenése, stílusjegyei, helyi változatai: Bécs – szecesszió, Franciaország – art nouveau, Németország – Jugendstil
- Lázadás a régi formanyelv, a historizmus ellen
- Eszközei: csodálatos tündérvilág, burjánzó természet, azsúrzománc
- René Lalique, Georges Fouquet, Henry Vever, K. Moser, J. Hoffmann munkássága
- Közös Ellenőrző Jelek alakja, rajza: arany – 916,750, 585, 375; ezüst – 925, 800; platina – 950, 900
- Gyöngy – igazgyöngy, sósvízi, édesvízi tenyésztett gyöngy
- Borostyán – fosszilis fenyőgyanta
- Korall – korallállatkák meszes váza
- Gagát – fosszilis barnakőszén
- Elefántcsont – elefántagyar

16.

- **Fejtse ki röviden az art déco megjelenésének ideológiai indíttatását, jellemző stíluselemeit, az ékszerkészítésben felhasznált anyagait!**
- **Sorolja fel, milyen fémjel-hamisítási módszereket ismer!**
- **Magyarázza el, milyen tulajdonságai alapján különíthető el a gyémánttól a cirkónia, a szintetikus moissanit, a fabulit!**

Kulcsszavak, fogalmak:

- A modern technika, média hatása az ékszerveletre, az ékszerek, kiegészítők típusaira, díszítőelemeire: egyiptizálás, geometrikus díszítmények
- Új drágakövek, anyagok megjelenése: elefántcsont, jade, ébenfa, egzotikus anyagok
- Fémjel-hamisítási módszerek: csak valami beütés van a tárgyban; félrevezető jelzések alkalmazása; csak finomságjel van a tárgyban; ültetett fémjel; hamis „fémjel”; csak „fémjel” van a tárgyban, névjel nélkül; rossz helyen lévő „fémjel”; „fémjel, névjel, hivataljel” elhelyezése nem egyezik az előírásokkal stb.
- Gyémánt utánezatainak elkülönítése: cirkónia – nagyobb sűrűség, kisebb keménység; szintetikus moissanit – kettőstörő, kisebb sűrűség; fabulit – nagyobb színszórás (diszperzió), kisebb sűrűség, keménység

17.

- **Mutassa be röviden a szakosodás legfőbb irányait a nemesfémiparban a XX. század első felében, és soroljon fel különféle készítési és díszítő technikákat!**
- **Válassza szét országonként a külföldi nemesfém tárgyakon lévő, a Magyarországon használttal egyenértékű fémjeleket!**
- **Részletezze, milyen eszközökkel és hogyan vizsgálható a kövek keménysége!**

A tételhez használható segédeszköz:

- A nemesfém tárgyak összes egyenértékű fémjelének rajza külön felirat, utalás nélkül

Kulcsszavak, fogalmak:

- Ezüstművesek: szelencekészítők, díszművesek, evőeszköz-készítők, kisézüst-gyártók
- Aranyáru-készítők: lánckészítők, fehérékszerészek, cizellőrök, foglalók, vésnökök, galvanizálók
- Készítési technikák: öntés, prézelés, fémnyomás
- Kikészítő technikák: gépi vésés, gyémántvésés, cizellálás, galvanizálás
- Egyenértékű fémjelek: Cseh Köztársaság, Szlovák Köztársaság, Lengyel Köztársaság, Ciprusi Köztársaság, Holland Királyság egyenértékű jelei
- Karckeménység vizsgálata: különböző keménységű karctűkkel 1–10-ig

18.

- **Összegezze röviden a II. világháború utáni fejlődés gazdasági és technikai hátterét a nemesfémiparban, mutassa be az ékszeripar legfrissebb irányzatait!**
- **Részletezze, mi a becsüs feladata és hogyan kommunikál a felvevőhelyen egy ékszer készpénzes felvásárlásakor!**
- **Mondja el, milyen eszközöket és hogyan alkalmazna foglalatlan és foglalt drágakövek tömegének mérésére.**

Kulcsszavak, fogalmak:

- A piac szegmentálódása, a tömegpiac kialakulása – megnő a marketing szerepe
- Tömeggyártás, a szakosodás fokozódása
- Ú fejlesztések: gyorsjáratú láncautomaták, porforrasztás – forrasztóalagút, precíziós centrifugál öntés, sajtolás, mélyhúzás
- Beadó fogadása, informálódás a szándékairól, az ékszer átvétele, vizsgálata, értékbecslése
- Készpénzes felvásárlási ár kialakítása, megbeszélése
- Személyes dokumentumok ellenőrzése, vételi jegy; alternatív javaslatok, ha az eladó kevesli az összeget
- Foglalatlan kövek: karátmérleg, mérési adatok megadása, pontossága
- Foglalt kövek: karátkés, haka, leveridge-gauge

19.

- **Fejtse ki röviden a divatékszerek megjelenésének társadalmi, technikai hátterét, anyagait, tulajdonságait!**
- **Sorolja fel, milyen vagyonvédelmi megoldások alkalmazhatók egy ékszer-feltevőhelyen, ékszerüzletben a biztonságos üzletmenet érdekében!**
- **Részletezze, milyen drágakő-vizsgáló eszközöket, műszereket alkalmazna egy színes kő meghatározásánál!**

Kulcsszavak, fogalmak:

- Globális világ: öltözék + ékszer = életmód, életstílus
- A hagyományos hatások lebomlása, a designékszerek megjelenése
- Felgyorsult divatváltás
- Korábban nem létező nagyságú piac, ehhez idomuló kínálat
- Nem nemesfémek előretörése: alumínium, műanyag, műgyanta
- Személyes vagyonvédelmi megoldások
- Vagyonvédelmi eszközök
- A drágakő meghatározásának eszközei: 10-szeres lupé, polariszkóp, refraktométer, drágakőmikroszkóp, UV lámpa, hidrosztatikai mérleg, karctű-sorozat

20.

- **Soroljon fel liturgikus rendeltetésű ötvöstárgyakat (katolikus, protestáns, judaika)!**
- **Nevezze meg, hogy milyen ékszerhamisítási módszereket ismer, és részletezze az ékszerek azonosításának lehetőségeit!**
- **Magyarázza el, milyen előírások vonatkoznak védett tárgyak felvásárlására/értékesítésére, az 50 évnél idősebb ékszerek kivételére!**

Kulcsszavak, fogalmak:

- Katolikus: monstrancia (úrmutató), lunula, ereklyetartó, kehely, cibórium, paténa
- Protestáns: úrasztali pohár/kehely, kenyértartó, paténa
- Judaika: tóramutató, rimon, tóravért, hanuka, menóra, kiddus pohár, barhesz-tál
- Ékszerhamisítási módszerek: nem nemesfém ékszerek, aranyozott ezüst, réz; különféle anyagokkal kitöltött vékony arany ékszerek; dublé (kétrétegű), triplé (háromrétegű) lemezek alkalmazása; nemesfém kiegészítése nem nemesfémmel stb.
- Védett tárgyak: felvásárolhatók/eladhatók (külföldinek is), írásbeli szerződés, bejelentési kötelezettség, állam elővásárlási joga, a vevő kötelességei, külföldre vinni csak ideiglenes kiviteli engedéllyel
- 50 évnél idősebb ékszerek kivitele: értékhatár fölött csak kiviteli engedéllyel, feltételei: kérelem (formanyomtatvány), kiviteli szakvélemény, fotók, jogi helyzet dokumentációi

